

DE GROTE ZAAANSE GESCHIEDENISQUIZ

Spelregels

- Alle vragen en antwoorden zijn afkomstig en gebaseerd op de Encyclopedie van de Zaanstreek.
- Het gebruik van mobiele telefoons is niet toegestaan. Antwoorden worden uit het hoofd gegeven.
- De jury bestaat uit Piet Oudega, hij zal toezien op de spelregels / eerlijkheid.
- De teamleden hebben 30 seconden om een vraag te beantwoorden.
- Het antwoord wordt door de teamcaptain op het krijtbord geschreven en op aanwijzing van de quizmaster getoond.
- De score wordt vervolgens genoteerd door medewerkers van het Gemeentearchief Zaanstad.
- Indien er meerdere teams na de laatste vraag een even aantal punten heeft, wordt er een open vraag gesteld voor het bepalen van de winnaar.

Ronde 1

Bedrijvigheid

Vraag 1

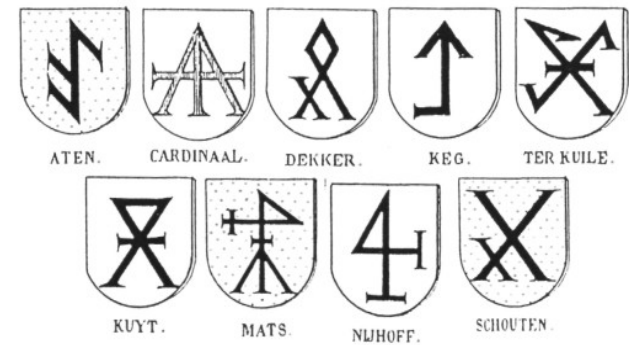
Wat zijn huismerken?

- A. Het eigen gemaakte product dat door de maker zelf werd verkocht
- B. Tekens waarmee in vroeger eeuwen eigendommen of gereedschap van boeren, vissers of ambachtslieden werden gemerkt
- C. Het goedkopere alternatief in de supermarkt

Vraag 1

Wat zijn huismerken?

Tekens waarmee in vroeger eeuwen eigendommen of gereedschap van boeren, vissers of ambachtslieden werden gemerkt. In de middeleeuwen brachten steenhouwers deze tekens aan op door hen vervaardigde natuurstenen onderdelen van kerken en dergelijke gebouwen. De huismerken gingen over van vader op zoon.

Antwoord: B

Vraag 2

Wat is een andere naam voor de Grote Sluis?

- A. Hondsbossche sluis
- B. Wilhelminasluis
- C. Westzaner sluis

Vraag 2

Wat is een andere naam voor de Grote Sluis?

Schutsluis in de Dam te Zaandam, westelijk van de Wilhelminasluis, ook wel

sluis' genoemd. De aanduiding 'Grote Sluis'

meermalen aanleiding tot verwarring, doordat men de Wilhelminasluis (die inderdaad groter

dikwijls ten onrechte zo noemt.

Vraag 3

Wat is de Spookhaven?

- A. Een haven in Westzaan, waar de boten door onverklaarbare oorzaak lek raakten
- B. Een aanleghaven in Wormerveer waar de lading van een boot in een stormachtige nacht verdween
- C. De houthaven van Zaandam waar een boot in 7 uur heen en weer naar Indië voer

Vraag 3

Wat is de Spookhaven?

Arend de Lange had een boeier, die in de houthaven van Zaandam lag. Op een dag merkte hij dat zijn boot andersom lag afgemeerd dan hij de boeier had achtergelaten. De Lange kon dit niet verkroppen, en verborg zich de volgende nacht met zijn vriend Dirk in het schip. Om tien uur merkten

zij dat het schip werd losgemaakt, in vliegende vaart wegvoer en op zware zee terechtkwam. Pas toen het schip weer werd aangemeerd kwamen zij de kajuit uit en merkten zij dat ze in Indië waren. Zij plukten ieder tien sinaasappelen en gingen toen terug naar het bootje. In zeven uur waren zij heen en weer naar Indië gevaren. De plek waar het schip lag heette sedertdien de Spookhaven.

Antwoord: C

Vraag 4

Hoe heette het pad dat aan de huidige noordkant van de Gedempte Gracht lag?

- A. Het Geldelozepad, waar de armere bevolking woonde
- B. Het Zilverpad, waar het rijkere deel van de bevolking woonde
- C. Bouwmanspad, vernoemd naar molen De Bouwman

Vraag 4

Hoe heette het pad dat aan de huidige noordkant van de Gedempte Gracht lag?

juist

De huidige noordkant van de Gedempte Gracht te Zaandam. Met de demping van de sloot het Geldeloze pad en het Zilverpad in 1856 kwam er een einde aan dit pad. Naar ontstond de naam 'Geldeloze pad' Zaandammers woonden, in

Zilverpad, aan de overzijde van de sloot, dat nogal gefortuneerde bewoners had.

Antwoord: A

Vraag 5

Waar vond het ‘uitvinden’ van de draadomroep plaats?

- A. In Assendelft
- B. In West-Knollendam
- C. In Koog aan de Zaan

Vraag 5

Waar vond het ‘uitvinden’ van de draadomroep plaats?

In 1924, toen de radioamateur Janus Bauling zijn burens via een draadje liet meeluisteren naar radio uitzendingen.

Antwoord: C
In Koog aan de Zaan

Vraag 6

Welke partij heeft ervoor gezorgd dat de noodzaak voor de Coentunnel landelijk bekend en gedeeld werd?

- A. Commissie Oeververbindingen
- B. Commissie De Zaanstreek is een tunnel waard
- C. Zaanse VVV

Vraag 6

Welke partij heeft ervoor gezorgd dat de noodzaak voor de Coentunnel landelijk bekend en gedeeld werd?

Reeds in 1951 werd een 'Commissie Oeververbindingen' ingesteld, het hieruit voortgekomen Tunnel-comité zette zich daadkrachtig en vindingrijk in om bekendheid te geven aan en steun te verwerven voor de in de Zaanstreek levende wensen. De slagzin 'De Zaanstreek is een tunnel waard' kreeg grote bekendheid.

Antwoord: A
Commissie Oeververbindingen

Ronde 2

Personen

Vraag 7

Wie was Daam Schijf?

- A. Uitvinder eerste mechanisch aangedreven schip
- B. Bekende Zaanse dammer
- C. Lid van de gemeenteraad van Oostzaan

Vraag 7

Wie was Daam Schijf?

In 1743 een veelbesproken (en bespote) Zaandamse scheepsontwerper, die een binnenvaartschip bedacht met mechanische aandrijving, dus zonder zeilen of riemen.

Antwoord: A
Uitvinder eerste
mechanisch
aangedreven

Vraag 8

Van wie zijn de volgende dichtregels?

*‘Wat is de Zaan een mooie brede stroom.
Ik ben een jongen te Zaandam geweest.’*

- A. Jacob Israël de Haan
- B. Herman Gorter
- C. Cor Bruin

Vraag 8

**Van wie zijn de volgende
dichtregels?**

**Antwoord: A
Jacob Israël de Haan**

Vraag 9

Rob Rensenbrink speelde tot zijn 17e in Oostzaan bij:

- A. OFC
- B. OSV
- C. OFB

Vraag 9

Rob Rensenbrink speelde tot zijn 17e in Oostzaan bij:

Antwoord: B

OSV: Oostzaanse Sport Vereniging

Vraag 10

Wie was Cees Bon?

- A. De eerste padvinder in de Zaanstreek
- B. De zoon van Pieter Bon, een bekende Zaanse Oliehandelaar
- C. Dorpsarts te Assendelft die zich het lot van de zeildoekwevers aantrok

Vraag 10

Wie was Cees Bon?

In september 1911 werd te Zaandam de eerste padvindersgroep opgericht. Een zekere Cees Bon was na zijn studie uit Engeland teruggekeerd. Daar was hij lid geweest van de 'Boy Scouts'; hij "paradeerde" door Zaandam in uniform en wekte daarmee belangstelling van jong en oud.

Antwoord: A

De eerste padvinder in de Zaanstreek

Vraag 11

Vanwege welke verdienste is de naam Catharina Cornelia (Ina) Kakes-Veen opgenomen in de Raadzaal van het Stadhuis?

- A. Eerste vrouwelijke heemraad van Uitwaterende Sluizen
- B. Eerste vrouwelijke burgermeester van Zaandam
- C. Eerste vrouwelijke voorzitter van Partij van de Arbeid (PvdA)

Vraag 11

Vanwege welke verdienste is de naam Catharina Cornelia (Ina) Kakes-Veen opgenomen in de Raadzaal van het Stadhuis?

Voorzitter van CDA Zaanstad, eerste vrouwelijke heemraad van Uitwaterende Sluizen, zeer actief in de vrouwenbeweging. Gemeente

noemde de emancipatieprijs naar haar: Ina Kakes-Veenprijs.

Antwoord: A

Vraag 12

Welke bijnaam had de eerste burgemeester van Zaandam?

- A. Jan Erwten-water, omdat hij de eerste gemeentelijke gaarkeuken had ingesteld
- B. De Zeef, omdat hij geld achterover drukte
- C. Hein de Draaier, omdat hij met alle winden meewaaide

Vraag 12

Welke bijnaam had de eerste burgemeester van Zaandam?

De regel was dat de burgemeesters de loting voor de dienstplicht dienden te verrichten i.v.m een leger voor het nieuwe koninkrijk der Nederlanden. 'Maire' was op dat moment Hendrik Christiaan Göbel, die verre van geliefd was getuige zijn bijnaam 'Hein de Draaier'.

Antwoord: C

Vraag 13

Wie was Cornelis Bolding?

- A. Fabrikant van geurstoffen en parfums
- B. Fabrikant van verpakkingen
- C. Beroemde Zaanse kunstschilder

Vraag 13

Wie was Cornelis Bolding?

Beeldend kunstenaar, woonde en werkte o.a. in Wormerveer. Naast vele olieverfschilderijen vervaardigde hij tekeningen, etsen, litho's,

en aquarellen: stadsgezichten, portretten, marines, havengezichten en landschappen. Grote kreeg hij door zijn schilderijen van de

is.

Antwoord: C

Beroemde Zaanse kunstschilder

Ronde 3

Maatschappij

Vraag 14

Het Tweede Kamerlid M. Schakel (ARP) wilde twee gemeenten uit de samenvoeging van de gemeente Zaanstad houden. Welke twee gemeenten waren dit?

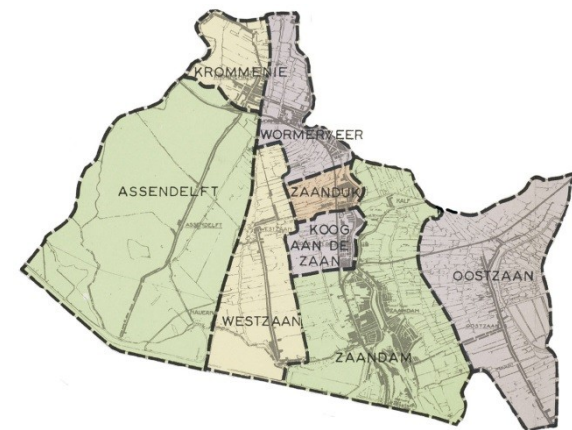
- A. Wormer en Krommenie
- B. Krommenie en Assendelft
- C. Jisp en Wormer

Vraag 14

Het Tweede Kamerlid M. Schakel (ARP) wilde twee gemeenten uit de samenvoeging van de gemeente Zaanstad houden. Welke twee gemeenten waren dit?

*Tweede Kamerlid M. Schakel (ARP) wilde Krommenie en Assendelft buiten de nieuwe gemeente houden.
Zijn voorstel werd verworpen.*

Antwoord: B:
Krommenie en Assendelft

Vraag 15

Wat is het Westzaner Bos?

- A. Armenfonds
- B. Een natuurclub
- C. Begraffenisfonds

Vraag 15

Wat is het Westzaner Bos?

In 1731 opgericht begrafenisfonds, eigenlijk een onderlinge verzekeringsmaatschappij, in Westzaan-Zuid. De Westzaner Bos, opgeheven in 1886, was volgens de Oprechte Haarlemse Courant van dat jaar 'de oudste levensverzekeringsmaatschappij in ons land'.

Antwoord: C
Begrafenisfonds

Vraag 16

Wie regisseerde de voorstelling **Il Borgomastro di Saardam**?

- A. Bart Groeneveld
- B. Mieke de Goeje
- C. Simon Kooijman

Vraag 16

Wie regisseerde de voorstelling Il Borgomastro di Saardam?

De opera in de Zaanstreek is goed op gang gekomen door de oprichting van Opera Zaanstad in 1968.

Onder leiding van regisseuse Mieke de Goeje heeft dit gezelschap minder bekende of weinig gespeelde opera's uitgevoerd.

Antwoord: B
Mieke de Goeje

Vraag 17

Welke kruisvereniging werd in welke gemeente als eerste in de Zaanstreek opgericht?

- A. Het Groene Kruis in Assendelft
- B. Het Witte Kruis in Koog aan de Zaan
- C. Het Wit-Gele Kruis in Zaandam

Vraag 17

Welke kruisvereniging werd in welke gemeente als eerste in de Zaanstreek opgericht?

Als een van de eerste kruisverenigingen in het land werd in 1878 'Het Witte Kruis' in Koog aan de Zaan gesticht. Aanleiding was het veelvuldig voorkomen van tuberculose (toen de meest gevreesde volksziekte). Ook malaria eiste langdurige verpleging.

Antwoord: B
Het Witte Kruis in Koog aan de Zaan

Vraag 18

Wanneer is het eerste Dam tot Dam evenement gehouden?

- A. 1959
- B. 1966
- C. 1985

Vraag 18

Wanneer is het eerste Dam tot Dam evenement gehouden?

De Dam-tot-Damrace, die eind augustus '59 drie dagen lang de Zaanstreek beheerste had als doelstelling, aandacht vestigen op de wachttijden voor de Hempont en bouw van de Coentunnel, gehaald.

Antwoord: A

Vraag 19

Wie was / waren Pieps hofleveranciers?

- A. Voorloper van de firma Ruig in Oostzaan
- B. Experimentele muziekgroep
- C. Een licht erotisch ensemble

Vraag 19

Wie was / waren Pieps hofleveranciers?

Rein van Briemen richtte met René Groot in 1966 Pieps Hofleveranciers op, een experimentele muziek- en theatergroep met wisselende bezetting.

Antwoord: B
Experimentele muziekgroep

Ronde 4

Zaanse woorden en gewoonten

Vraag 20

Wat betekent het woord Faam?

- A. Oud Zaans woord voor een bekende/beroemde Zaankanter
- B. Houten beeldje dat ook wel Het Gerucht werd genoemd
- C. Hekwerk dat werd gebruikt bij Zaanse houtbouw

Vraag 20

Wat betekent het woord Faam?

Op het vroeg 19e-eeuwse hek van de vroegere overtuin van het pand Hoogstraat 7 te Koog aan de Zaan stond als uitbeelding van de Faam (of het

een laat 18e-eeuws gevleugeld houten beeldje, blazend op een bazuin. Ook in diverse andere Zaanse tuinen hebben voorstellingen van de Faam gestaan.

Antwoord B:

Houten beeldje dat ook wel Het Gerucht werd genoemd

Vraag 21

Kakkeba was een

- A. Zaans Broodbaksel
- B. Verfmolen in Westzaan
- C. Liefkozend naampje uit Oost-Zaandam

Vraag 21

Kakkeba was een

Verfmolen te Westzaan, en later Westzaandam, ook kortweg de Tromp genoemd, bijgenaamd de Kakkeba, in Zaandam bekend als de Bruinvis. In oktober 1878 brandde hij door blikseminslag geheel af.

Antwoord: B
Verfmolen in Westzaan

Vraag 22

**Welk woord moet er op de puntjes
(4 letters) komen?**

Schepen makers

- A. Doen
- B. Mand
- C. Touw

Vraag 22

Welk woord moet er op de puntjes (4 letters) komen?

Kooplieden die niet zelf het scheepstimmervak uitoefenden, maar die hun bestaan vonden in het voor eigen rekening of voor die van derden doen uitvoeren van de bouw van schepen.

Antwoord: A
Doen
Schependoenmakers

Vraag 23

**"Een oog kwam overeen met acht prikken. Twee prikken waren een hik"
Waar slaat dit op?**

- A. Balspel
- B. Belastinginning
- C. Sledewedstrijden op de Zaan

Vraag 23

"Een oog kwam overeen met acht prikken. Twee prikken waren een hik"

In Wormer en Jisp geschiedde de schatting van de belasting veel omslachtiger. Wie voor f 1.200 aan waarde bezat werd op een oog gesteld. Een oog kwam overeen met acht prikken. Twee prikken waren een hik. f 600 kwam overeen met een half oog of vier rikken, f 1.050 was een half oog, een hik en en prik.

Antwoord: B

En de winnaar is.....

Borrel & Babbel

Open vraag voor bepalen winnaar

Als begin van het Zaanse openbare bibliotheekwerk wordt de oprichting van de ‘Verenigde Openbare Leeszaal en Bibliotheek’ door de Zaanse afdeling van ’t Nut gezien, die op de Vinkenstraat in 1913 haar deuren opende. Er waren toen 224 leden die 8190 keer de 1764 aanwezige boeken hebben geleend.

Hoeveel boeken bezit de ‘bibliotheek’ in het jaar 1960?

En de winnaar is.....

Borrel & Babbel

